

nečiní trestnost jednání pachatelova odvislou od nabytí přemrštěného zisku, ba od zisku vůbec, nýbrž od požadování zřejmě přemrštěné ceny. Cenu pak dlužno pokládati za přemrštěnou nejen tenkrát, docílil-li pachatel při normálních nabývacích nákladech přemrštěného zisku, nýbrž i tehdy, koupil-li sám za účelem dalšího zcizení ve snaze, aby vydělal, předmět potřeby za každou cenu, i zřejmě přemrštěnou, spokojiv se při tom snad s menším ziskem neb nedocíliv z příčin jakýchkoliv snad žádného zisku. Možno se proto deliktu dle § 7 zákona o lichvě dopustiti nejen požadováním nemírného zisku, nýbrž i požadováním náhrady za předražený nákup, neboť ustanovením tímto má býti chráněn spotřebitel před cenovými požadavky, skutečnou hodnotou předmětu potřeby neodůvodněnými. Skutková povaha přestupku dle § 7 odstavec první zákona o lichvě je proto v objektivním ohledu dána. Po subjektivní stránce vyžaduje se ien vědomí pachatelovo o zřejmé přemrštěnosti požadované ceny a pak o tom, že se tak děje u využívání mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Zjištění vědomí tohoto dochází nepochybného výrazu ve skutkovém ději, nalézacím soudem prokázaném. Co se týče zejména vědomí o zřejmé přemrštěnosti, přichází v úvahu jednak zjištění soudu, že obžalovaní nabídli za třešně takový peníz, vůči němuž si musili uvědomiti, že jejich nabídkou musí se prodejní cena třešní stupňovati do výše, jednak zjištění, že obžalovaní, překročivše při prodeji třešní daleko nejvyšší ceny pro rok 1920 platné, musili si býti vědomi toho, že se tím prodejní cena třešní musí podstatně zvýšiti. Přemrštěné požadování je vysvětlitelno jen využíváním všeobecné drahoty, obžalovaným známé, čímž je prokázáno vědomí jejich o využití mimořádných poměrů. Ježto dle toho jsou v rozsudku zjištěny i předpoklady subjektivního zavinění obžalovaných, je dána zrušovacímu soudu možnost (§ 288 č. 3 tr. ř.), by rozhodnul ihned ve věci samé. Bylo proto uznati obžalované vinnými přestupkem dle § 7 odstavec první zákona o lichvě.

Čís. 888.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Pletichy (§ 11 čís. 4 lich. zák.) podloudným obchodováním sladovou kávou a předražování (§ 7 lich. zák.) požadováním přemrštěné ceny za ni.

Souběh obou trestných činů.

(Rozh. ze dne 17. června 1922, Kr II 64/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Olomouci ze dne 30. prosince 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem dle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., a přečinem dle § 7 odstavec třetí téhož zákona, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Právně bezpodstatnou je námitka zmateční stížnosti, že šlo nanejvýš o přípravné jednání, jelikož stěžovatel, jak arcif rozsudek zjišťuje, z příkázaného mu ječmene ničeho neobdržel, tudíž ani kávy nevyrobil a jí ani nedodal neboli, jak se praví v rozsudkových důvodech, svého závazku vůči H-ovi ani splnit nemohl. Přechodem dle § 11 čís. 4 lichevního zákona stává se vinným již ten, kdo se do pletich, jež jsou způsobilé stupňovati cenu předmětu potřeby, pouští, trestný čin dle § 7 téhož zákona je dokonán již požadováním ceny zřejmě přemrštěné. V onom směru uvádí se proto již v rozsudkových důvodech případně, že okolnosti, jichž se nyní dovolává zmateční stížnost, na trestnosti činu stěžovatelova ničeho nemění, jelikož skutková podstata pletich skutečného prodeje nevyžaduje, nýbrž stačí, směřuje-li jednání k uskutečnění prodeje. Rozsudek zjišťuje o stěžovateli, že učinil H-ovi zcela vážnou nabídku prodeje ječné kávy, kterou H. také přijal; právem proto podřadil lichevní soud takto zjištěné jednání stěžovatelovo, vykazující dle přesvědčení soudu jinak veškeré pojmové znaky přechinu pletich, v tomto směru skutkové podstatě dokonání činu trestného, jehož pokus ostatně, jak minochodem podotknuto budiž, je pojmově dosti nesnadno myslitelný. Skutkovou podstatu dokonání přechinu ve smyslu § 7 odstavec třetí lichevního zákona shledal lichevní soud v jednání stěžovatelově rovněž plným právem, když dle rozsudkového zjištění stěžovatel požadoval na Gustavu H-ovi za ječnou kávu za ostatních náležitostí skutkové podstaty řečeného přechinu cenu, kterou uznal lichevní soud za cenu zřejmě přemrštěnou. Zmateční stížnost, odporující dalšími vývody zvláště rozsudkovému výroku, pokud jím jednání stěžovatelovo podřaděno bylo skutkové podstatě přechinu pletich, namítá, že, i když nařízením ministerstva pro zásobování lidu č. j. 92.210/4970 z roku 1919 byl prodej zboží volného (nesáčkováného) zakázán, pouhý prodej, přičítající se tomuto zákazu, nezakládá ještě skutkové podstaty pletich, nýbrž měl »patrně« býti stíhán pouze úřadem politickým. Pro tuto domněnku nenachází stížnost opory ani ve znění ministerského nařízení ani kdekoli jinde. Než i jinak je námitka bezpodstatná. Pojmu pletich odpovídá každé úmyslné jednání, které, hledíc k poměrům vyvolaným válkou, vybočuje za účelem docílení zisku z mezí řádného a solidního obchodování; při takových předmětech potřeby, ohledně nichž hospodaření a obchodování je podroběno úpravě veřejné správy, mající za účel, aby zabezpečeno bylo zásobování obyvatelstva, nebo zabráněno bylo předražování, vymyká se z rámce řádného a solidního obchodování a stává se pletichami již takové jednání, zejména obchodování, které odporuje úředním předpisům a zákazům, vydaným u provádění zmíněné úpravy. Předpokladem jest arci, aby další pojmový znak přechinu pletich, způsobilost jednání stupňovati cenu předmětu potřeby, byl v příčinné souvislosti právě s porušením oněch úředních předpisů a zákazů, neboť jen v tom případě lze říci, že jde o pletichy, způsobilé stupňovati cenu předmětu potřeby. Jednání stěžovatelovo vykazuje tuto náležitost skutkové podstaty přechinu pletich zcela nepochybně. Především padá na váhu, že shora citovaným výnosem ministerstva stanovena byla přiměřená detailní prodejní cena ječné kávy, balené v sáčcích, obsahujících nejvýše 1 kg, s výslovným označením »ječná káva« a že

tato přiměřená cena určena byla 3 K 60 h za 1 kg. Byl-li zároveň týmž výnosem zakázán prodej zboží volného, nesáčkovaného, mělo zákazem zřejmě docíleno býti toho, aby se spotřebitelům dostalo při koupi zboží bezpečné jistoty, že jednak zboží, které kupují, jest opravdu kávou, vyrobenou z ječmene, zejména pak že cena, na nich za sáček ječné kávy požadovaná, odpovídá ceně, stanovené ministerským výnosem za cenu přiměřenou. Výnos spočívá na ustanovení § 2 odstavec b) nařízení vlády republiky Československé ze dne 26. února 1919, čís. 101 sb. z. a n., dle něhož přísluší odborovým sdružením cenovým působiti k uzavření dobrovolných úmluv mezi výrobcí, prodávateli a vývozci o prodejních a vývozních cenách, a na § 5 téhož nařízení, dle něhož usnesení o uzavření úmluv ve smyslu § 2 lit. b) nesmějí býti prováděna, dokud nedosáhla výslovného schválení ministerského. Výnos zakládá se na jednání odborového sdružení cenového pro kávové náhražky ze dne 16. října 1919; jelikož pak dle § 2 lit. a) vládního nařízení čís. 101/19 přísluší odborovým sdružením cenovým konati šetření o výši výrobních a o výši a přiměřenosti prodejních i vývozních cen, lze zcela bezpečně předpokládati, že odborové sdružení cenové pro kávové náhražky vzalo při onom svém jednání a při stanovení přiměřených detailních prodejních cen ječné kávy v sáčcích zřetel i na náklad, o který se výrobní a tím i prodejní cena její zvýšila nutností, zakládající se na úředním předpisu, opatřiti si pro prodej kávy sáčky a kávu sáčkovati. Učinil-li tudíž stěžovatel H-ovi dle rozsudkového zjištění nabídku, H-em přijatou, že mu prodá a dodá zboží nesáčkované, volně v pytlicích ve velkém za cenu 3 K 40 h za 1 kg, při čemž mimo to žádal, že H. musí dodati své pytle, opravňovalo toto zjištění ve spojení s dalším rozsudkovým zjištěním, dle něhož vedle útrat dovozu kávy jak náklady dodání a použití pytlů ve výši 30 h při 1 kg, tak náklady sáčkování ve výši 8—10 h při 1 kg, nésti měl H., soud k závěru, že při nákupní ceně 3 K 40 h ve velkém bylo úplně vyloučeno, aby byl H. mohl kávu v drobném v sáčcích prodávati, jak bylo předepsáno, po 3 K 60 h za 1 kg, zejména kdyby si byl vedle oněch svých nákladů započel i svůj přiměřený zisk, a tím i k dalšímu případnému závěru, že jednání stěžovatelovo bylo způsobilým, zvýšiti cenu ječné kávy; tato způsobilost přivoděna byla tudíž, jak zřejmo, právě tím, že stěžovatel proti zakazu prodeje zboží volného, nesáčkovaného, učinil H-ovi nabídku, že mu prodá a dodá zboží volně v pytlicích a to po 3 K 40 h za 1 kg. Správnost rozsudkového závěru, dle něhož jednání stěžovatelovo směřovalo k docílení zisku, zmateční stížnost nepopírá. Rozsudkovému výroku, jímž jednání stěžovatelovo podřaděno bylo skutkové podstatě přečinu předražování ve smyslu § 7 odstavec třetí zákona lichevního, odporuje zmateční stížnost s hlediska důvodů zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. především opět námitkou, že nešlo o prodej zboží ve velkém. Námitka je jednak právně bezpodstatná, jednak ocitá se jí stížnost v rozporu, přičicím se ustanovení § 288 čís. 3 tr. ř., se skutkovým zjištěním rozsudkovým, dle něhož stěžovatel žádal na H-ovi 3 K 40 h za 1 kg ječné kávy ve velkém. Tím pozbývá podkladu i další námitka stížnosti, že cena, stěžovatelem požadovaná, byla pod cenu maximální, neboť zmateční stížnost má tu na zřeteli zcela nepochybně cenu 3 K 60 h, která shora citovaným výnosem ministerstva pro zásobování lidu stanovena byla jako přiměřená prodejní cena detailní. Rozsudek zjišťuje dále na základě přípisu obchodní a

živnostenské komory, že oběžníkem »Sekce výrobců obilní kávy při ústředním svazu čsl. průmyslníků« v Praze čís. 9 ze dne 24. února 1920 byla jako prodejní cena ječné kávy ve velkém uveřejněna cena 3 K 20 h za 1 kg a že také tato cena určena byla odborovým sdružením cenovým pro kávové náhražky; lichevní soud dospěl přes stěžovatelovo popírání ku přesvědčení, v rozhodovacích důvodech rozsudkových případně odůvodněnému, že stěžovatel nejpozději koncem února 1920 znal i onu cenu, stanovenou pro prodej ječné kávy ve velkém. Toto zjištění plně stačí, neboť stěžovatel požadoval 3 K 40 h za 1 kg ječné kávy ve velkém na H-ovi dle rozsudkového zjištění teprve ve svém dopise ze dne 12. března 1920. Neprovádí tudíž zmateční stížnost důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. ani námitkou, dle níž prý stěžovateli ona cena do 12. března 1920 známou nebyla a dle níž prý se o ní stěžovatel na venkově v několika dnech ani dovědět nemohl, nýbrž brojí také tu jen způsobem, nesrovnávajícím se s ustanovením § 258 tr. ř., proti přesvědčení, k němuž byl nalézací soud v dotyčném směru dospěl. Zmateční stížnost namítá dále, že, podřadil-li lichevní soud stěžovatelovo jednání pod skutkovou podstatu přečinu pletich proto, že jednal za tím účelem, aby využítkoval poměrů pro svůj zisk, čímž dle názoru zmateční stížnosti dán je již sám sebou i předpoklad požadování vysokých cen, nelze v témž jednání spatřovati i skutkovou podstatu přímého předražování; odporuje prý to základní zásadě trestního zákona, dle níž nemůže prý pachatel pro jeden a týž čin býti trestán dvakrát. Námitka je bezpodstatná. Obě ustanovení lichevního zákona, která tu v úvahu přicházejí, stanoví dvě zcela rozdílné na sobě navzájem nezávislé skutkové podstaty tak, že každá z nich o sobě zakládá samostatný čin trestný. Přečinem dle § 11 čís. 4 lichevního zákona stává se vinným, kdo se pouští do pletich, jež jsou způsobitelné stupňovati cenu předmětu potřeby, činu trestného ve smyslu § 7 lichevního zákona dopouští se naproti tomu, kdo, využívaje mimořádných poměrů vyvolaných válkou, žádá za předmět potřeby zřejmě přemrštěnou cenu, dává ji sobě nebo jinému poskytnouti nebo slibovati. Splnil-li pachatel svým jednáním náležitosti jen jednoho trestného činu, nemůže mu arci býti za vinu kladen druhý čin trestný a naopak. Zahrnuje-li však čin jeho veškeré pojmové znaky obou skutkových podstat, dlužno mu přičísti oba. Jedná se o samostatné činy trestné, které jsou tu vedle sebe, spolu se sbíhají a mohou vedle sebe spáchány býti jedním a týmž jednáním. Není tedy souběh přečinu pletich s přímým předražováním zásadně vyloučen. Napadený rozsudek zjišťuje správně pojmové znaky toho i onoho trestného činu, při čemž i v rozhodovacích důvodech mezi oběma skutkovými podstatami přesně rozlišuje. Na věci nemění ničeho ani okolnost, zdůrazňovaná zmateční stížností, že totiž rozsudek již při právním rozboru stěžovatelova jednání s hlediska skutkové podstaty pletich propůjčuje výraz přesvědčení lichevního soudu, dle něhož stěžovatel jednal způsobem, zjištěným v rozsudku, jen za tím účelem (z toho důvodu), by nedostatku ječné kávy, vzniklého válečnými poměry, využítkoval pro svůj zisk. Tento závěr uveden je totiž v rozsudkových důvodech nikoli nepřipadně v bezprostřední souvislosti s úvahou, že jednání stěžovatelovo bylo způsobitelným zvýšiti cenu ječné kávy, lichevní soud však neopomenul vytýčiti jej znovu na příslušném místě rozsudkových důvodů jako zákonnou náležitost skutkové podstaty přímého předražování.